

Interní protikorupční program Drážní inspekce

Účinnost od: 1. 10. 2023

Obsah

1 Úvod.....	4
2 Interní protikorupční program.....	5
2.1 Vytváření a posilování protikorupčního klimatu.....	5
2.1.1 Propagace protikorupčního postoje představenými.....	5
2.1.2 Etický kodex zaměstnanců Drážní inspekce.....	5
2.1.3 Systém pro oznámení podezření na korupci.....	6
2.1.4 Ochrana oznamovatelů.....	6
2.2 Transparentnost.....	6
2.2.1 Zveřejňování informací o veřejných prostředcích.....	7
2.2.2 Zveřejňování informací o systému rozhodování.....	7
2.3 Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol.....	8
2.3.1 Hodnocení korupčních rizik.....	8
2.4 Postup při podezření na korupci.....	8
2.4.1 Postupy při prošetřování podezření na korupci.....	8
2.5 Vyhodnocování interního protikorupčního programu.....	9
2.5.1 Vyhodnocování interního protikorupčního programu.....	9

1 Úvod

Korupce je v prostředí veřejné správy České republiky zpravidla vnímána jako úplatkářství, resp. jev, který „otevřít dveře úřednických kanceláří“ a zajišťuje nebo urychluje vyřizování záležitostí. Ve skutečnosti se však jedná o mnohem širší negativní společenský jev, který postihuje řadu oblastí výkonu veřejné správy a způsobuje společnosti nemalé ekonomické ztráty. Korupce v širším smyslu zahrnuje veškeré chování veřejných osob, které se odchyluje od formálně stanovených a zákonem daných povinností za účelem dosažení soukromého finančního zisku nebo neoprávněné výhody.

Korupcí (lat. *corrumpe* = kazit, oslabit, znetvořit, podplatit) se rozumí takové jednání, kterým osoba v určitém kvalifikovaném postavení zneužívá svého postavení k osobnímu obohacení nebo obohacení třetích osob, přičemž z tohoto jednání mohou mít přímý užitek osoby, popř. jejich blízcí, které korupční jednání vyvolají, a vždy vzniká škoda do různé míry určitelné skupině fyzických i právnických osob.

Příčiny korupce je možné definovat jako chyby systému nebo jednotlivce, které vedou ke vzniku rizik, tedy možnosti výskytu korupčního jednání. Důvod vzniku korupce na Drážní inspekci, potažmo ve státní správě, je v podstatě jeden, a to dávání přednosti dílčímu zájmu před zájmem celku.

Korupční jednání postihuje především zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v ustanoveních § 331 (Přijetí úplatku), § 332 (Podplacení) a § 333 (Nepřímé úplatkářství). Dále § 334 (Společné ustanovení) pak vymezuje pojmy „úplatek“, „úřední osoba“ a „obstarávání věci obecného zájmu“.

Kromě úplatkářství je v právním řádu zakotveno několik dalších skutkových podstat trestných činů, které definují korupční chování. Jde především o vybrané trestné činy úředních osob podle ustanovení § 329 (Zneužití pravomoci úřední osoby) a § 330 (Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti).

K trestným činům, které mají znaky korupčního chování, lze řadit také trestné činy podle ustanovení § 180 (Neoprávněné nakládání s osobními údaji), § 255 (Zneužití informace v obchodním styku), § 255a (Zneužití postavení v obchodním styku), § 256 (Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě), § 257 (Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži) a § 258 (Pletichy při veřejné dražbě).

Interní protikorupční program nastavuje protikorupční opatření a postupy, jejichž cílem je ochránit majetek státu a v maximální možné míře omezit předpoklady korupčního jednání, přičemž při definování korupce se vychází ze strategie vlády v boji s korupcí, která ji mimo jiné chápe jako „*odklon od sledování především veřejného zájmu a zneužívání veřejných prostředků s cílem dosažení vlastních individuálních či skupinových zájmů, jakož i zneužití svého postavení k obohacení sebe nebo jiného v soukromé sféře. Motivem je získání neoprávněného zvýhodnění pro sebe nebo jiného, na který není nárok.*“

V rámci boje s korupcí a vládními i rezortními závazky je třeba unifikovat stávající protikorupční programy ústředních správních úřadů a ostatních úřadů podřízených jednotlivým rezortům, která zajistí standardizovanou podobu boje s korupcí. Interní protikorupční program (IPP) určuje pět základních částí:

1. Vytváření a posilování protikorupčního klimatu
2. Transparentnost
3. Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol
4. Postupy při podezření na korupci
5. Vyhodnocení protikorupčního programu

IPP má za cíl stanovit riziková místa, funkce a činnosti na Drážní inspekci a vymezit oblasti činností, při kterých by mohlo docházet k výskytu korupce, a v souvislosti se zjištěnými korupčními riziky pak definovat zásadní systémové postupy a opatření k jejich minimalizaci.

Pro účely tohoto Interního protikorupčního programu se v souladu s ustanovením § 11 odst. 3 zákona o státní službě za státní zaměstnance považují i zaměstnanci v pracovním poměru vykonávající činnosti podle § 5 zákona o státní službě a osoby ve služebním poměru podle jiného zákona zařazené k výkonu služby ve služebním úřadu (dále společně jen „zaměstnanec“).

2 Interní protikorupční program

2.1 Vytváření a posilování protikorupčního klimatu

Každý zaměstnanec Drážní inspekce se spolupodílí na vytváření prostředí, v němž je odmítáno korupční jednání, a na budování kultury, která odrazuje od podvodného či korupčního jednání.

Cílem je snižovat motivaci zaměstnanců ke korupci a zvyšovat pravděpodobnost jejího odhalení. Hlavními nástroji pro budování prostředí, v němž je odmítáno korupční jednání, jsou osvěta, posilování morální integrity zaměstnanců, aktivní propagace etických zásad a nastavení důvěryhodného mechanismu pro oznámení podezření na korupční jednání.

2.1.1 Propagace protikorupčního postoje představenými

Propagace protikorupčního postoje je v kompetenci každého představeného Drážní inspekce. Svým jednáním, výsledky při výkonu služby i profesionálním přístupem k řešení problémů při výkonu služby působí na zaměstnance, které v rámci své kompetence řídí.

Protikorupční problematika je prezentována v rámci vstupního vzdělávání při studiu služebních předpisů.

2.1.2 Etický kodex zaměstnanců Drážní inspekce

Etický kodex zaměstnanců Drážní inspekce je schválen v rámci služebního předpisu SP č. 4 – Etický kodex, interní protikorupční program a vnitřní ohlašovací systém Drážní inspekce, který zapracovává do podmínek Drážní inspekce služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 13/2015, kterým se stanoví pravidla etiky státních zaměstnanců. Etický kodex je přístupný všem zaměstnancům na intranetu Drážní inspekce.

Etický kodex identifikuje hodnoty, k nimž se zaměstnanci Drážní inspekce hlásí, přičemž zdůrazňuje, že jeho porušení je porušením služební kázně.

Ve všech případech, kdy by mohla vzniknout pochybnost, zda zaměstnanec Drážní inspekce postupuje v souladu s Etickým kodexem, informuje zaměstnanec svého představeného a postupuje dle jeho pokynů.

2.1.3 Systém pro oznámení podezření na korupci

Na internetových stránkách Drážní inspekce v sekci Kontakty je uveden kontakt pro vyřizování stížností občanů a v sekci „O Drážní inspekci“ – „Protiprávní jednání a boj s korupcí“ zveřejněn také tento Interní protikorupční program Drážní inspekce, který je zpracován na základě rizik možného korupčního jednání na jednotlivých odborných útvarech Drážní inspekce.

Dotčené osoby mají právo obracet se na Drážní inspekci se stížnostmi proti nevhodnému chování zaměstnanců Drážní inspekce (úředních osob) nebo proti postupu Drážní inspekce (správního orgánu), není-li poskytnut jiný prostředek ochrany (odvolání, podnět k provedení přezkumného řízení, žádost o obnovu řízení, podnět k učinění opatření proti nečinnosti). Stížnost se podává u Drážní inspekce, která je povinna prošetřit skutečnosti ve stížnosti uvedené. Považuje-li to za vhodné, vyslechne stěžovatele, osoby, proti nimž stížnost směřuje, popřípadě další osoby, které mohou přispět k objasnění věci. Má-li stěžovatel za to, že stížnost, kterou podal u Drážní inspekce, nebyla řádně vyřízena, může požádat Ministerstvo dopravy České republiky, aby přešetřilo způsob vyřízení stížnosti.

Podání s výše uvedenými náležitostmi, jehož řešení je v kompetenci Drážní inspekce, se zasílá na adresu: stiznosti@dicr.cz.

Jde-li o protiprávní jednání porušující právo dle zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, v platném znění (dále jen „zákon ZOO“), má Drážní inspekce vnitřní ohlašovací systém a určenou příslušnou osobu, která oznámení prošetří. Kontakt je uveden na internetových stránkách Drážní inspekce v sekci „O Drážní inspekci“ – „Protiprávní jednání a boj s korupcí“.

2.1.4 Ochrana oznamovatelů

Osoba, která podala stížnost nebo petici, nesmí být přímo nebo nepřímo postihována nebo znevýhodňována, protože tak učinila. Etický kodex obsahuje povinnosti zaměstnanců oznamovat podezření na korupční jednání a jeho postupy.

Každý představený, kterému bude nahlášeno podezření na korupci, zabezpečí, že oznamovatel, který v dobré víře podezření na korupci nahlásí, bude chráněn anonymitou s cílem vyloučit jakékoliv negativní vlivy, projevy diskriminace či represe, které by mohly být s tímto oznámením spojeny.

V případě oznámení na jednání porušující práva uvedená v zákoně ZOO se postupuje podle pravidel vnitřního ohlašovacího systému; nejen v tomto případě je zaručena anonymita oznamovatele.

2.2 Transparentnost

Transparentností je umožněna veřejná kontrola hospodaření a nakládání s majetkem Drážní inspekce. Je kladen důraz na komplexnost a srozumitelnost zveřejňovaných informací. Zároveň však Drážní inspekce dbá ochrany informací týkajících se majetku, aby minimalizovala riziko jeho odcizení nebo zneužití. Obdobně přistupuje i k údajům vztahujícím se ke konkrétním zaměstnancům (např. Drážní inspekce nezveřejňuje platy svých zaměstnanců, aby minimalizovala riziko vydírání a korupce).

Drážní inspekce při poskytování informací postupuje podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Povinně zveřejňované informace dle zákona č. 106/1999 Sb., postup Drážní

inspekce při vyřizování žádostí o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., výroční zprávy o poskytování informací a texty odpovědí Drážní inspekce, jež byly poskytnuty podle zákona č. 106/1999 Sb., jsou umístěny na webových stránkách Drážní inspekce v sekci „Informace pro veřejnost“ – „Poskytování informací“ – „Poskytnuté informace“ (<https://www.dicr.cz/informace-pro-verejnost/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-dle-zakona-c-106-1999-sb->). Za zveřejnění těchto informací zodpovídá zaměstnanec Drážní inspekce zařazený na služebním místě ICT správce/veřejné zakázky.

2.2.1 Zveřejňování informací o veřejných prostředcích

V souladu s platnými právními a vnitřními předpisy Drážní inspekce jsou zveřejňovány informace o hospodaření s veřejnými prostředky, tyto informace jsou průběžně aktualizovány, a to takto.

- Informace o rozpočtu:

<http://www.mdcz.cz/Dokumenty/Ministerstvo/Hospodareni-resortu/Rozpocety-MD/>

- Informace z oblasti nakládání s majetkem:

<https://www.dicr.cz/informace-pro-verejnost/nepotrebny-majetek>

- Informace o využívání služeb poradců a poradních orgánů:

<https://www.dicr.cz/informace-pro-verejnost/poradni-organy-a-poradci>

- Informace o veřejných zakázkách:

<https://www.dicr.cz/o-drazni-inspekci/protikorupcni-problematika>

- Uzavřené smlouvy ve strojově čitelném formátu podle zákona č. 340/2015 Sb., o registru smluv:

<https://smlouvy.gov.cz>

- Přehled uzavřených smluv a faktur:

<http://www.mdcz.cz/Ministerstvo/Otevrena-data/>

2.2.2 Zveřejňování informací o systému rozhodování

- Informace o organizační struktuře Drážní inspekce:

<https://www.dicr.cz/o-drazni-inspekci/organizacni-dokumenty/organizacni-struktura>

- Informace o územní působnosti:

<https://www.dicr.cz/o-drazni-inspekci/uzemni-pusobnost>

- Kontakty na představené od úrovně vedoucích oddělení:

<http://www.dicr.cz/kontakty>

- Protikorupční problematika:

<https://www.dicr.cz/o-drazni-inspekci/protikorupcni-problematika>

2.3 Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol

S cílem identifikace oblastí se zvýšeným korupčním potenciálem a zajištění efektivního odhalování korupčního jednání a předcházení korupčnímu jednání je v rámci Drážní inspekce nastaveno řízení korupčních rizik. Představení odpovídají nejen za rozpoznávání a vyhledávání korupčních rizik v prováděných činnostech, ale i za pravidelné testování kontrolních mechanismů odhalujících korupci.

2.3.1 Hodnocení korupčních rizik

Každé korupční riziko je vyhodnocováno z hlediska pravděpodobnosti výskytu na škále 1 – 5 (pravděpodobnost výskytu rizika: 1 = velmi malá, 2 = malá, 3 = střední, 4 = vysoká, 5 = velmi vysoká) a dále z hlediska možného dopadu korupčního rizika, rovněž na škále 1 – 5 (dopad korupčního rizika: 1 = velmi malý, 2 = malý, 3 = střední, 4 = velký, 5 = velmi velký). Za hodnocení korupčních rizik zodpovídají představení. Představení jsou dále zodpovědní za prošetřování oblastí, ve kterých jsou identifikována korupční rizika, s cílem odhalit skutečnosti nasvědčující výskytu korupčního jednání a přijmout opatření ke snížení pravděpodobnosti výskytu a dopadu korupčního rizika. Je kladen důraz na výkon řídicí kontroly dle ustanovení § 26 a § 27 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

Sestavený katalog korupčních rizik, který je přílohou IPP, vychází z činnosti a organizační struktury Drážní inspekce. Stupeň významnosti (S) korupčního rizika je dán pravděpodobností výskytu (P) korupčního rizika a možným dopadem (D) korupčního rizika ($S = P \times D$).

Mapa identifikovaných korupčních rizik na Drážní inspekci

		Pravděpodobnost výskytu rizika				
		1	2	3	4	5
Dopad výskytu rizika	1		2			
	2	2	4			
	3	3	6			
	4	4	8			
	5					

2.4 Postup při podezření na korupci

Cílem je minimalizovat ztráty způsobené korupčním jednáním a zabránit opakování obdobného korupčního scénáře. Bezodkladná reakce na podezření na korupční jednání zvyšuje pravděpodobnost jeho úspěšného prověření. Důkladná analýza příčin vzniku korupčního jednání je pak zásadní pro posílení preventivních mechanismů, které sníží riziko korupce.

2.4.1 Postupy při prošetřování podezření na korupci

V případě podezření na korupční jednání zaměstnanec Drážní inspekce, který má podezření na korupci, bezodkladně informuje svého přímého představeného nebo generálního inspektora Drážní inspekce o zjištěných

skutečnostech (pokud je to možné, doloží tato zjištění konkrétními podklady). Představený Drážní inspekce je povinen každé podání prošetřit z hlediska relevance oznámené informace, shromáždit veškeré podklady s tím související a pořídit písemný záznam. Na základě výsledků šetření představený postupuje následovně:

- předá podklady generálnímu inspektorovi Drážní inspekce se závěrem, že nebylo prokázáno korupční jednání, nebo
- písemně informuje generálního inspektora Drážní inspekce s návrhem na postoupení výsledků šetření orgánům činným v trestním řízení.

Prověřuje-li přímo generální inspektor, zda bylo či nebylo prokázáno korupční jednání, informuje o výsledku písemně státního tajemníka Ministerstva dopravy.

Nemá-li zaměstnanec důvěru ke svému představenému nebo generálnímu inspektorovi, může se obrátit na příslušnou osobu pověřenou šetřením oznámení o porušení práva dle zákona ZOO nebo přímo na orgány činné v trestním řízení. Musí si však uvědomit případné následky takového postupu, pokud o korupci nepůjde nebo se neprokáže.

Ke každému zjištěnému korupčnímu jednání dojde ze strany Drážní inspekce k implementaci opatření, která omezí opakování konkrétního jednání. Tato opatření se uskuteční ve třech rovinách:

- úpravou vnitřních předpisů,
- disciplinárním opatřením,
- řešením vzniklých škod.

2.5 Vyhodnocování interního protikorupčního programu

Cílem je zdokonalovat interní protikorupční program a umožnit koordinaci protikorupčních aktivit napříč rezorty.

2.5.1 Vyhodnocování interního protikorupčního programu

Vyhodnocení účinnosti interního protikorupčního programu je zaměřeno na plnění všech jeho částí (jak kvalitativně, tak i kvantitativně), na účinnost tohoto plnění a na implementaci nápravných opatření. Vyhodnocení interního protikorupčního programu se provede se stavem k 31. prosinci každého lichého kalendářního roku a musí být provedeno nejpozději do konce ledna následujícího roku.

Vyplyne-li z vyhodnocení účinnosti interního protikorupčního programu potřeba úprav některých jeho částí, bude interní protikorupční program aktualizován k 30. dubnu každého sudého kalendářního roku. Vyhodnocování a případnou aktualizaci interního protikorupčního programu zajišťuje příslušná osoba ve spolupráci s představenými od úrovně ředitelů odborů, přičemž o této aktualizaci následně vyrozumí gestora tohoto předpisu.

Aktuální znění interního protikorupčního programu je zveřejňováno na internetových stránkách Drážní inspekce.

V termínu do 31. ledna každého sudého kalendářního roku odešle generální inspektor vyhodnocení interního protikorupčního programu se stavem k 31. prosinci lichého kalendářního roku státnímu tajemníkovi Ministerstva dopravy.

Interní protikorupční program Drážní inspekce

Příloha: Katalog korupčních rizik

Mgr. Jan Kučera
generální inspektor Drážní inspekce